

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Izglītības un zinātnes
ministrija

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Projekts Nr. 4.2.2.4/1/25/I/001 "Atbalsts izglītības kvalitātes attīstībai"

Monitoringa darba tekstpratībā uzdevumu piemēri

3. klase

1. teksts

Ir dzestrs rīts. Vējš skraida pa laukiem, pļavām, tīrumiem. Skraida arī pa peļu māju un kaitina pelīti Pīkstīti. Pīkstīte nolemj doties laukā. Viņa uzvelk kažociņu, šallīti, bet kājas aizmirst apaut. Staigā mazā pelīte basām kājām līdz vēlam vakaram.

Vakarā Pīkstītei uznāk tāda nelāga sajūta. Viņa paēd vakariņas, bet arī tad labāk nekļūst. Šķiet, viņa būs sasirgusi. – Tev laikam kāda slimība,

Čiepaste aizdomīgi apskata meitu. – Vai tev kas sāp?

– Tā kā sāp, tā kā nesāp, tā kā salst... – Pīkstīte drebinās.

– Izmērīšu temperatūru! – Čiepaste noņem no sienas lielo termometru un ieliek Pīkstītei padusē.

Pīkstīte sēž, mēra temperatūru, sēž labu brīdi, bet termometrs vairāk par piecpadsmit grādiem nerāda.

– Dīvaina slimība, – Čiepaste stāsta Ūsainim, – piecpadsmit grādi – tas par maz.

– Jāsauc ārsts, – cita padoma Ūsainis nezināja. Viņš uzvelk kažociņu un aiziet meklēt ārstu.

Pēc kādas pusstundas atnāk peļu ārsts.

– Kas tev kaiš? – ārsts uzrunā Pīkstīti.

– Nezinu!

– Nezini? Hm... Kādēļ tad jūs mani saucāt? – ārsts paliek pikts.

– Ko citu mēs varējām darīt, – Ūsainis nopūšas, – šī ir pavisam dīvaina slimība. Temperatūra – piecpadsmit grādi.

– Tik vien? Tas nevar būt!

– Bija, bija! Tepat jau termometrs ir. Lūdzu!

Ārsts uzliek savas acenes, paskatās uz termometru, un vienā acumirkļī viņam pazūd viss saīgums. Viņš tik tikko valda smieklus.

– Ar šo jūs mērījāt?

– Jā! Jauns un pilnīgi vesels termometrs. Rudenī pirkām.

– Ūsaini, Ūsaini! – ārsts smejas. – Tu no ārstniecības nekā nesaproti.

Šis taču ir gaisa termometrs. Slimnieka temperatūru ar to mērīt nevar. Tur vajag citu – paduses termometru.

2. teksts

Vai zināji?

Mērierīces ir dažādas. Bet objektu un ķermeņu siltuma stāvokli raksturo lielums, ko sauc par temperatūru. Temperatūra norāda, cik objekts ir silts vai auksts salīdzinājumā ar citiem objektiem vai apkārtējo vidi. Temperatūru var izmērīt ar termometru.

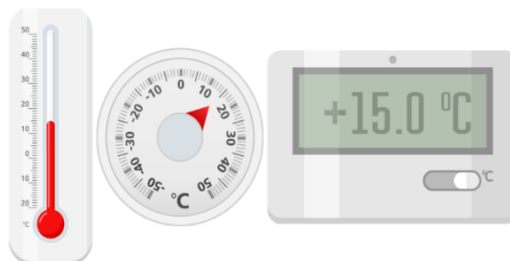
Ķermeņa temperatūras mērīšanai paredzētie termometri var būtiski atšķirties. Ir termometri, kas jānovieto zem mēles, bet citi paredzēti ievietošanai padusē. Termometriem ir atšķirīgs temperatūras mērīšanas ilgums. Infrasarkanais termometrs parāda mērījuma rezultātu dažu sekunžu laikā, bet šķidruma termometrs – dažās minūtēs.

Bet, ja vēlies izmērīt gaisa temperatūru, termometru ieteicams novietot tā, lai uz tā nekristu tieši saules stari un tuvumā nebūtu radiatoru vai sildītāju.

Interesanti!

Pirmo ierīci, kas uzrādīja temperatūras izmaiņas, pirms vairāk nekā 430 gadiem izgudroja astronoms, matemātiķis un fiziķis Galileo Galilejs. Šo ierīci sauc par termoskopu. Ar to nevarēja precīzi izmērīt temperatūru, taču varēja fiksēt temperatūras izmaiņas.

Termometri, kas mēra gaisa temperatūru var būt dažādi:

1. uzdevums

Atzīmē, kurš virsraksts visvairāk atbilst 1. tekstam! Pamato savu izvēli, izmantojot informāciju tekstā!

- Temperatūra un termometrs
- Ārsts un temperatūra
- Ārsts un palīdzība
- Bērni un termometrs

Pamatojums: _____

1. uzdevuma vērtēšanas shēma			
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti
	Izvēlēts neatbilstošs virsraksts. Pamatojums nav sniegts / nav saistīts ar tekstu.	Izvēlēts virsraksts "Temperatūra un termometrs", bet pamatojums ir vispārīgs, nepilnīgs vai tikai daļēji saistīts ar tekstu (piem., bez konkrēta piemēra no stāsta).	Izvēlēts virsraksts "Temperatūra un termometrs". Pamatojums ir loģisks un balstīts tekstā – tiek minēta stāstā aprakstīta darbība (saslimšana, temperatūras mērīšana) vai notikumi, kas skaidri pierāda virsraksta atbilstību.
Atbildes piemērs	<i>Stāsts ir par pelīti Pīkstīti un viņas piedzīvojumiem.</i>	<i>Virsraksts būs "Temperatūra un termometrs", jo stāstā mēra temperatūru, un tur ir runāts par termometru.</i>	<i>Virsraksts būs "Temperatūra un termometrs", jo stāstā Pīkstītei mēra temperatūru ar termometru, bet izrādās, ka tas ir gaisa termometrs, ar kuru slimnieka temperatūru nevar mērīt. Tāpēc rodas pārpratums par piecpadsmit grādiem.</i>

2. uzdevums

**Lasi tekstus un novērtē apgalvojumus! Nosaki, vai tie ir patiesi vai nepatiesi!
Atzīmē tabulā ar X!**

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess	Nav minēts tekstā
1. Pirmo ierīci, kas uzrādīja temperatūras izmaiņas, izgudroja astrologs, matemātiķis un fiziķis Galileo Galilejs.			
2. Temperatūra dažādiem dzīvniekiem var atšķirties.			
3. Termometrs jānovieto tā, lai uz tā kristu tiešie saules stari.			
4. Ir ķermeņa termometri, kuri jānovieto zem mēles, lai noteiktu precīzu temperatūru.			

2. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Noteikts apgalvojuma patiesums.	1. patiess
1		2. nav minēts tekstā
1		3. nepatiess
1		4. patiess
Kopā: 4		

3. uzdevums. Pamato, kāpēc apgalvojums “Termometrs, kas mērija Pelītes temperatūru, bija saplīsis” ir nepatiess, izmantojot informāciju tekstā!

3. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts			
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti
	Nav atbildes vai izveidots pamatojums, kas nav saistīts ar uzdevuma nosacījumiem.	Izveidots vispārīgs pamatojums, kas saistīts ar tekstu.	Izveidots pamatojums, kas saistīts ar tekstu un ietver vienu vai vairākus faktus.
Atbildes piemērs	<i>Tas ir nepatiess, jo man tā liekas.</i>	<i>Apgalvojums ir nepatiess, jo termometrs nebija saplīsis, bet vienkārši nepareizs.</i>	<i>Apgalvojums ir nepatiess, jo tekstā teikts, ka termometrs bija jauns un pilnīgi vesels. Problēma bija tā, ka ar to mērija gaisa temperatūru, nevis slimnieka temperatūru, jo tas bija gaisa termometrs, nevis paduses termometrs.</i>

4. uzdevums

Izlasi teikumus! Sakārto pareizā secībā tekstā aprakstītos notikumus! Ieraksti atbilstošā notikuma burtu tabulā!

- A Ārsts iesaka izmantot citu termometru.
- B Čieposte satraukta, izstāsta Ūsainim par slimību.
- C Tiek izmantots kāds priekšmets veselības stāvokļa pārbaudīšanai.
- D Ierodoties peļu mājā, ārsts sadusmojas.
- E Pelīte saslimst ar nezināmu slimību.

0.	4.1.	4.2.	4.3.	4.4.
<i>E</i>				

4. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Sakārtoti pareizā secībā 2 notikumi.	B, D, C, A
1	Sakārtoti pareizā secībā visi notikumi.	B, C, D, A
Kopā: 2		

5. uzdevums

Izlasi tekstus! Pabeidz teikumus, izvēloties atbilstošo teksta veidu! Nosauc vienu pazīmi, pēc kuras noteici teksta veidu!

informatīvs teksts, literārs teksts

1. teksts ir _____

Pazīme: _____

2. teksts ir _____

Pazīme: _____

5. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Pareizi nosaukts viena teksta veids, uzrakstīta šim tekstam atbilstoša pazīme.	1. teksts ir literārs teksts, jo tas ir stāsts ar tēliem (pelīti Pīkstīti, Čiepsti, Ūsaini, ārstu), notikumiem un sarunām.
2	Pareizi nosaukti divi teksta veidi, uzrakstītas šiem tekstiem atbilstošas pazīmes.	2. teksts ir informatīvs, jo tas sniedz informāciju par temperatūru un termometru veidiem.
Kopā: 2		

6. uzdevums

Uzraksti vienā teikumā stāsta galveno domu!

6. uzdevuma snieguma līmeņu apraksts			
Snieguma līmeņa apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti
	Nav uzrakstīta stāsta galvenā doma vai tā neatbilst tekstam.	Formulēta vispārīga stāstam atbilstoša galvenā doma, nosaucot tikai vienu tekstā minētu notikumu vai detaļu.	Vienā pilnā teikumā formulēta stāsta galvenā doma, kas atspoguļo tekstu kopumā.
Atbildes piemērs	<i>Stāsts ir par rudeni un aukstu laiku.</i>	<i>Stāsts ir par to, ka Pīkstītei mērīja temperatūru.</i>	<i>Stāsta galvenā doma ir tā, ka Pīkstītei, kas saslimusi, nepareizi mēra temperatūru – ar gaisa termometru, un tikai ārsts atklāj pārpratumu, paskaidro ka katrai lietai jāizmanto pareizais mērinstruments.</i>